

Юлія Малієнко,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ

Оксана Муляр,
Волинський інститут післядипломної
педагогічної освіти,
м. Луцьк

РОЗВИТОК ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ІСТОРІЇ У КОНТЕКСТІ ВИМОГ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Актуальність теми. Стрімкий розвиток інформаційного суспільства, нові виклики, пов'язані з нагальними потребами дистанційного навчання, зумовили необхідність розроблення компетентнісно орієнтованої моделі педагогічної освіти. На часі – новітні дослідження концептуальних засад формування фахової компетентності вчителів історії у контексті вимог Нової української школи.

Закон України «Про освіту» (2017 р.) визначає мету освіти як пріоритетно компетентнісну, тлумачить поняття *компетентність*, дає перелік ключових компетентностей. Концепція «Нова українська школа» розкриває основні напрями реформування вітчизняної освіти, з-поміж яких: сучасне освітнє середовище, нові зміст і структура, виховання на цінностях, орієнтація на учня тощо. Нині Концепція реалізується у стандарті й діяльності початкової школи, широкому громадському обговоренні стандарту загальної середньої освіти, інших проблем, пов'язаних із радикальним оновленням української школи.

Відповідно змінюються навчальні програми і підручники з історії, в яких очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів викладено через знання, розуміння, вміння й досвід, що узгоджується з когнітивною, смисловою, діяльнісною та емоційно-мотиваційною структурами компетентностей.

Отже, зазначений комплекс змін у шкільній освіті в цілому, історичній зокрема, актуалізує проблеми формування компетентного педагога, здатного адекватно відповідати на виклики часу.

Відомо, що компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу

навчальну діяльність [1]. Власне, в цій дефініції у найбільш узагальненій формі представлено основні вектори компетентнісно орієнтованої діяльності вчителів. Зрозуміло, що компетентність у своїй основі – багатогранне поняття, тому й слугує як орієнтиром вчительської діяльності, так і фаховим показником її ефективності.

Професійну компетентність учителів історії в умовах Нової української школи розглядаємо як комплексну характеристику, що складається з таких показників: *когнітивний* – рівень історичних, методологічних знань педагога і розуміння ним ролі історії в інтелектуальному розвитку дитини; *діяльнісний/дослідницький* – здатність учителя проектувати, реалізовувати в освітній діяльності учнів відповідні часу моделі, технології навчання історії, аналізувати, узагальнювати, критично оцінювати результати своєї роботи; *емоційно-оцінний, рефлексивний* – здатність педагога мотивувати себе і своїх учнів до розвитку навчальних, творчих тощо здібностей, адекватно оцінювати їх результат; наявність у вчителя відповідних знань щодо психолого-педагогічних, вікових особливостей дитини різних періодів її становлення; *інтегративний* – реалізація широкої міжкурсової, міжпредметної взаємодії з метою створення в учнів розуміння цілісності духовного, політичного, економічного поступу людства на різних етапах його історичного розвитку.

Зрозуміло, що фахово компетентний учитель історії здатний ефективно формувати всі складники предметної історичної компетентності: хронологічну, просторову, логічну, інформаційну, аксіологічну.

Якщо питання розвитку когнітивної та дослідницької сфер діяльності учнів мають певну українську освітню традицію, наукове підґрунтя, то емоційно-мотиваційна, ставленнева ще тільки починає досліджуватися. Ми розглядаємо зазначену сферу як взаємопов'язану діяльність учителя та дітей, спрямовану на формування активного сприйняття школярами освітнього процесу, за якої учитель спонукає, заохочує до пізнання, суспільно значимих дій – дитина усвідомлює їх необхідність. У такій ситуації педагог має сприяти тому, щоб креативні потреби дітей задовольнялися у процесі засвоєння нових знань з історії, набуття нових практичних умінь, розширення світогляду дитини, формування їхніх оцінних позицій тощо.

Підкреслимо: предметна історична компетентність є показником державних вимог до рівня загальноосвітньої підготовки учнів, а професійна компетентність учителя – невід'ємним чинником успішної праці педагога.

Список використаних джерел

1. Про освіту: Закон України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380). Поточна редакція від 02.04.2020. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 30.05.2020).

2. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти. URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 30.05.2020).